

آندره ژید

سرشت زنان

ترجمه: همایون رکنی قاجار

ویراستار: حمیدرضا مناجاتی

ISBN: 978-964-1408-26-2

فهرست

- دفتر نخست - سرشت زنان ۱۱
- بخش نخست ۱۳
- بخش دوم - پس از بیست سال ۴۷
- نتیجه ۸۳
- دفتر دوم - روش شوهران ۸۷
- بخش نخست ۸۹
- بخش دوم ۱۰۹
- دفتر سوم - اسرار ناتمام ۱۲۵
- بخش نخست ۱۲۹
- بخش دوم ۱۶۹

«به نام خداوند جان و خرد»

پیشگفتار

آندره ژید نویسنده‌ی معروف فرانسه بدون شک یکی از بزرگترین و توانمندترین نویسندگان معاصر جهان است. وی تنها کسی است که در عصر خود نظر به عظمت آثار و افکارش تاکنون علاوه بر رساله‌ها و مقالات بیشمار که در مجلات و روزنامه‌های مختلف انتشار یافته از طرف نویسندگان و منتقدین بزرگ کشورهای مختلف جهان صدها کتاب مستقل در تحلیل افکار و تفسیر آثارش به رشته تحریر درآمده است.

متأسفانه با این همه شرح‌ها و تفسیرهایی که بر آثار ژید نوشته شده فهم بیشتر کتابهایش نه تنها برای مردم عادی مشکل است، بلکه برای بسیاری از دانشمندان هم به آسانی میسر نتواند بود. چنانکه خودش در بسیاری از کتابهایش اشاره به این موضوع کرده و می‌گوید:

«قبل از اینکه درباره آثارم اظهار نظری بکنم منتظر آن می‌شوم که از عقیده خوانندگان اطلاع حاصل کنم. زیرا فکرم از جای دیگر الهام گرفته و خودم به آن آگاه نیستم.» و یا «کسانی که بتوانند آثار مرا درک کنند هنوز متولد نشده‌اند.» یا اینکه «بزرگان قدیم تنها می‌توانستند افکار مرا درست بفهمند.» و یا «ابتدا تصور می‌کردم برای خودم چیز می‌نویسم، ولی بعد فهمیدم عده‌ی خیلی معدودی هم هستند که معنی نوشته‌های مرا در

می‌یابند.»

در عین حال عده‌ای معتقدند که افکار ژید در طبقه جوان فرانسه تأثیر زیادی داشته و حتی بعضی شکست فرانسه را در جنگ اخیر معلول تأثیر افکار بدبینی و شکاکی ژید و «پل والری» در نسل حاضر فرانسه دانسته‌اند. با این تفصیل واضح است که معرفی کوتاه چنین شخصی در این مقدمه غیرممکن است و تنها برای آشنایی به طرز تفکر و نظر ژید آنطور که درخور این مقدمه است به اشاره‌ی مختصر بدان می‌پردازیم:

□

آندره ژید در سال ۱۸۷۱ از پدر و مادری پروتستان در پاریس دیده به جهان گشود و در نوزدهم فوریه ۱۹۵۱ بدرود زندگی گفت. پدرش از پروتستهای نرماندی بود که چند پشتش کاتولیک بودند و مادرش از پروتستهای جنوب فرانسه. اختلاف سجایا و روحیات مردم این دو ناحیه و اختلاف عقیده‌ی مذهبی این پدر و مادر در دوران کودکی و نوجوانی و تربیت خانوادگی و پرورش مذهبی ژید تأثیر ژرفی بخشید، به طوری که می‌توان اصل و منشأ شکاکیت و بدبینی ژید را در تربیت اولیه او جستجو کرد.

پدر ژید به واسطه کارها و گرفتاریهای فراوانش چندان فرصتی برای تربیت فرزندانش نداشت، از این جهت تربیت و پرورش ژید به عهده مادرش واگذار شد. مادرش بنا بر خوی خشن محلی خود، روح آزاد ژید را سخت تحت فشار قرار داد و روش نامطلوبی در تربیت وی درپیش گرفت و از انجام هر نوع تمتای مشروع دوران کودکی او خودداری می‌کرد و هیچگونه آزادی، حتی در انتخاب طرز و شکل لباس پوشیدن هم به او نمی‌داد.

ژید این خاطرات را در کتاب «اگر دانه نمیرد»^۱ که شرح حالی از دوره‌ی اول زندگانش است بنحو مؤثری یاد می‌کند و چون محیط خانوادگی او کاملاً مذهبی بود مادرش از هر نوع ابراز غرایز و امیال کودکی او که مخالف با اصول ایمان و مذهب بود جداً جلوگیری می‌کرد. آثار طغیان نویسنده‌ی بزرگ بر علیه این تعصب مذهبی مادر تقریباً در تمام کتابهای وی به خوبی آشکار است و این واکنش در بعضی از آثارش به چنان درجه‌ی از شدت می‌رسد که بعضی به اشتباه نسبت بی‌دینی و کفر باو داده‌اند. در صورتی که نه تنها ژید را نمی‌توان بی‌دین دانست بلکه به وارونه بسیار علاقمند به انجیل است. البته روش تعقل و تفکر مذهبی او باروش متعصبان خشک مغایر و شاید با کسانی که به طرز تفکر او آشنایی ندارند سازش نداشته باشد.

بالاخره لزوم بیان و ابراز تأثیرات حاصل از آن همه فشارها و زجرهای دوران کودکی و شرح شکست و ناکامی در عشق ابتدای جوانی را احساس کرد و به کمک استعداد طبیعی نویسندگی، در سن بیست سالگی آنها را به صورت دو اثر زیبا و شاعرانه به نام: «خاطرات و اشعار آندره والتر»^۲ و «مسافرت اورین»^۳ ظاهر ساخت.

این آثار به سبک سمبولیست‌ها و کاملاً شاعرانه و تصویری است. با نوشتن این آثار آن التهاب و طغیان احساسات تسکین یافت و از آن به بعد وارد مرحله‌ی فکر و تحلیل گردید. ابتدا همان راهی را که کمی پیش «موریس بارس»^۴ رفته بود تعقیب و بعداً از «نیچه»^۵ پیروی کرد و مظهر این

1. Si Le Grain ne meurt

2. Les Cahiers et les poésies d'André Walter

3. Le Voyage d'Urien

4. Maurice Barrès

5. Nietzsche